

Sygn. akt II DO 23/19

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Konrad Wytrykowski

Ławnik SN Elżbieta Mazur - Orlik

Protokolant Anna Rusak

przy udziale Prokuratora Marcina Rosiaka z Prokuratury w K. delegowany do Prokuratury Krajowej

w sprawie S. B.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 12 grudnia 2019 r., zażalenia S. B. na uchwałę Sądu Najwyższego – Izby Dyscyplinarnej z dnia 30 maja 2019 roku o sygn. akt I DO 38/19 w przedmiocie zezwolenia na zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie sędziego Sądu Rejonowego w W. S. B.

postanowił:

na podstawie art. 430 § 1 kpk w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych

pozostawić zażalenie bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 12 lutego 2019 roku Prokurator z Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, sygn. akt PK XIV Ds. (...), wniósł o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w W. S. B., zezwolenie na zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie za czyny polegające na tym, że:

„1) w listopadzie i w grudniu 2008 roku, w O. w W., działając ze z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu, w związku z pełnieniem funkcji publicznej sędziego IX Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Naprawczych Sądu Rejonowego w W., żądał od T. S. korzyści majątkowej w postaci przekazania mu do bezpłatnego użytkowania samochodu osobowego, a następnie przyjął od T. S. do takiego użytkowania samochód osobowy Alfa Romeo 156 Sportwagon o numerze rejestracyjnym (...), w zamian za co wyraził gotowość do podejmowania w toku postępowań upadłościowych decyzji korzystnych dla T. S., w szczególności polegających na powoływaniu go do pełnienia funkcji tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, nadzorcy sądowego, zarządcy oraz syndyka, a także na pozytywnym opiniowaniu wynagrodzeń wstępnych i zatwierdzaniu kosztów prowadzonych postępowań oraz powoływaniu do opisu i oszacowania nieruchomości, a także przedsiębiorstw w tych postępowaniach T. G., bądź innych osób, związanych z T. G. lub T. S., to jest o przestępstwo z art. 228 § 4 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

2) w grudniu 2008 roku, w O. i w W., w związku z pełnieniem funkcji publicznej sędziego IX Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Naprawczych Sądu Rejonowego w W. przyjął od T. S. korzyść majątkową w postaci samochodu osobowego marki Ford Focus o numerze rejestracyjnym (...), który zakupiony został od „A.” sp. z o.o. z siedzibą w W. przy ulicy Ł. przez T. S. za kwotę 17.000,00 złotych, wynikającą z faktury VAT numer (...) z dnia 4 grudnia 2008 roku, w zamian za co wyraził gotowość do podejmowania w toku postępowań upadłościowych decyzji korzystnych dla T. S., w szczególności polegających na powoływaniu go do pełnienia funkcji tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, nadzorcy sądowego, zarządcy oraz syndyka, a także na pozytywnym opiniowaniu wynagrodzeń wstępnych i zatwierdzaniu kosztów prowadzonych postępowań oraz powoływaniu do opisu i oszacowania nieruchomości, a także przedsiębiorstw w tych postępowaniach T. G., bądź innych osób, związanych z T. G. lub T. S., to jest o przestępstwo z art. 228 § 1 k.k.;

3) w okresie od dnia 9 marca 2010 roku do dnia 30 kwietnia 2010 roku, w O. i w Warszawie, działając ze z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu,

w związku z pełnieniem funkcji publicznej sędziego IX Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Naprawczych Sądu Rejonowego w W. , przyjął od T. S. korzyść majątkową w łącznej wysokości 7.500,00 złotych poprzez dokonywanie przelewów pieniężnych na swój i żony A. L. B. rachunek bankowy w P. S.A. o numerze (...), które dokonane zostały z rachunku bankowego Agencji Wydawniczo- Reklamowej „(...)” sp. z o.o., a do czego podstawę stanowiła umowa zlecenia zawarta pomiędzy Agencją Wydawniczo-Reklamową „(...)” sp. z o.o. z siedzibą w W., a S. B. z dnia 17 lutego 2010 roku, na podstawie której wymieniony zobowiązał się do wykonywania na rzecz zamawiającego czynności w postaci konsultacji, doradztwa w zakresie artykułów prasowych oraz pisanie tekstów do artykułów w ramach działalności spółki, jednakże faktycznie żadnych usług na rzecz zleceniodawcy nie zamierzał świadczyć, w zamian za co wyraził gotowość do podejmowania w toku postępowań upadłościowych decyzji korzystnych dla T. S. , w szczególności polegających na powoływaniu go do pełnienia funkcji tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, nadzorcy sądowego, zarządcy oraz syndyka, a także na pozytywnym opiniowaniu wynagrodzeń wstępnych i zatwierdzaniu kosztów prowadzonych postępowań oraz powoływaniu do opisu i oszacowania nieruchomości, a także przedsiębiorstw w tych postępowaniach T. G., bądź innych osób, związanych z T. G. lub T. S. , to jest o przestępstwo z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k;

4) w marcu 2011 roku w W. i w O., w związku z pełnieniem funkcji publicznej sędziego IX Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Naprawczych Sądu Rejonowego w W. , przyjął od T. S. korzyść majątkową w postaci samochodu marki Ford Focus, o wartości 22.140,00 zł, który został zakupiony od C. z siedzibą w W. przy ul. Ł., zgodnie z fakturą VAT numer (...) z dnia 16 marca 2011 roku, w zamian za co wyraził gotowość do podejmowania w toku postępowań upadłościowych decyzji korzystnych dla T. S. , w szczególności polegających na powoływaniu go do pełnienia funkcji tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, nadzorcy sądowego, zarządcy oraz syndyka, a także na pozytywnym opiniowaniu wynagrodzeń wstępnych i zatwierdzaniu kosztów prowadzonych postępowań oraz powoływaniem do opisu i oszacowania nieruchomości, a także przedsiębiorstw w

tych postępowaniach T. G., bądź innych osób, związanych z T. G. lub T. S. , to jest o przestępstwo z art. 228 § 1 k.k;

5) w kwietniu 2013 roku w W. i w O., w związku z pełnieniem funkcji publicznej sędziego IX Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Naprawczych Sądu Rejonowego w W., zażądał od T. S. korzyści majątkowej w postaci samochodu osobowego dla swojego brata M. B. i jego żony M. B., a następnie przyjął od T. S. samochód osobowy marki Toyota Auris o numerze rejestracyjnym (...), który został zakupiony z „C.” sp. z o.o., z siedzibą w L. przez T. S. za kwotę 22.000,00 złotych, wynikającą z faktury VAT numer (...) z dnia 05 kwietnia 2013 roku, a który został następnie przekazany przez T. S. M. B. i M. B., w zamian za co wyraził gotowość do podejmowania w toku postępowań upadłościowych decyzji korzystnych dla T. S., w szczególności polegających na powoływaniu go do pełnienia funkcji tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, nadzorcy sądowego, zarządcy oraz syndyka, a także na pozytywnym opiniowaniu wynagrodzeń wstępnych i zatwierdzaniu kosztów prowadzonych postępowań oraz powoływaniu do opisu i oszacowania nieruchomości, a także przedsiębiorstw w tych postępowaniach T. G., bądź innych osób, związanych z T. G. lub T. S., to jest o przestępstwo z art. 228 § 4 k.k;

6) w bliżej nieustalonych dniach, w okresie co najmniej od października 2013 roku do dnia 31 grudnia 2014 roku w O. i w Warszawie, działając ze z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu, w związku z pełnieniem funkcji publicznej sędziego IX Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Naprawczych Sądu Rejonowego w W., wielokrotnie zażądał od T. S. korzyści majątkowych w postaci pieniędzy, a następnie przyjął od T. S. w gotówce łączną kwotę w wysokości nie mniejszej niż 200.000,00 złotych, odbierając pieniądze od T. S. w swoim mieszkaniu w O., w siedzibie Sądu Rejonowego w W., w IX Wydziale Gospodarczym ds. Upadłościowych i Naprawczych w W. przy ulicy T. , w pobliżu parkingu strzeżonego przy Centrum Handlowym „W.” w W., jak również przy ulicy O. w W., w zamian za co wyraził gotowość do podejmowania w toku postępowań upadłościowych decyzji korzystnych dla T. S., w szczególności polegających na powoływaniu go do pełnienia funkcji tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy

przymusowego, nadzorcy sądowego, zarządcy oraz syndyka, a także na pozytywnym opiniowaniu wynagrodzeń wstępnych i zatwierdzaniu kosztów prowadzonych postępowań oraz powoływaniu do opisu i oszacowania nieruchomości, a także przedsiębiorstw w tych postępowaniach T. G. , bądź innych osób, związanych z T. G. lub T. S. , to jest o przestępstwo z art. 228 § 4 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

7) w okresie co najmniej od dnia 1 lipca 2011 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku w W. i w O., działając ze z góry powziętym zamiarem i w krótkich odstępach czasu, w związku z pełnieniem funkcji publicznej sędziego IX Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Naprawczych Sądu Rejonowego w W., żądał od T. S. korzyści majątkowej w postaci podjęcia przez niego działań zmierzających do stałego zatrudnienia jego żony A. L. B. w firmach „O.” sp. z o.o. z siedzibą

w W., „C.” sp. z o.o. z siedzibą w L. oraz Biurze Doradztwa Podatkowego M. S. w L., co w wyniku osobistych starań T. S. skutkowało zatrudnieniem A. L. B. w:

- Biurze Doradztwa Podatkowego M. S. z siedzibą w L. na podstawie umowy zlecenia z dnia 30 grudnia 2013 roku, w okresie od dnia 2 stycznia 2014 roku do dnia 31 marca 2014 roku,
- <<O.>> sp. z o.o. z siedzibą w W., na podstawie umowy zlecenia z dnia 1 lipca 2011 roku, w okresie od dnia 1 lipca 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku,
- <<C.>> sp. z o.o. z siedzibą w L., na podstawie umowy zlecenia z dnia 30 grudnia 2011 roku w okresie od dnia 1 stycznia 2012 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku oraz na podstawie umowy zlecenia z dnia 31 stycznia 2012 roku w okresie od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku,

w zamian za co wyraził gotowość do podejmowania w toku postępowań upadłościowych decyzji korzystnych dla T. S., w szczególności polegających na powoływaniu go do pełnienia funkcji tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, nadzorcy sądowego, zarządcy oraz syndyka, a także na

pozytywnym opiniowaniu wynagrodzeń wstępnych i zatwierdzaniu kosztów prowadzonych postępowań oraz powoływaniu do opisu i oszacowania nieruchomości, a także przedsiębiorstw w tych postępowaniach T. G., bądź innych osób, związanych z T. G. lub T. S., to jest o przestępstwo z art. 228 § 4 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

8) w 2013 roku w W., działając ze z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu, w związku z pełnieniem funkcji publicznej sędziego IX Wydziału Gospodarczego ds. Upadłościowych i Naprawczych Sądu Rejonowego w W., żądał od T. S. korzyści majątkowej w postaci podjęcia przez niego działań zmierzających do stałego zatrudnienia jego brata M. B., w zamian za co wyraził gotowość do podejmowania w toku postępowań upadłościowych decyzji korzystnych dla T. S., w szczególności polegających na powoływaniu go do pełnienia funkcji tymczasowego nadzorcy sądowego, zarządcy przymusowego, nadzorcy sądowego, zarządcy oraz syndyka, a także na pozytywnym opiniowaniu wynagrodzeń wstępnych i zatwierdzaniu kosztów prowadzonych postępowań oraz powoływaniu do opisu i oszacowania nieruchomości, a także przedsiębiorstw w tych postępowaniach T. G., bądź innych osób, związanych z T. G. lub T. S. , to jest o przestępstwo z art. 228 § 4 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”.

Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w (...) uchwałą z dnia 22 lutego 2019 roku, sygn. ASDo (...), zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej oraz odmówił zezwolenia na zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie sędziego Sądu Rejonowego w W. S. B..

Na powyższą uchwałę zażalenie złożył prokurator z Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej w części dotyczącej odmowy zezwolenia na zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie podnosząc na podstawie art. 438 pkt 3 kpk w zw. z art. 427 §1 i 2 kpk zarzut:

„- błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonej uchwały, mający wpływ na treść orzeczenia, poprzez przyjęcie, że brak jest podstaw do zezwolenia na zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie sędziego Sądu Rejonowego w W. S. B., podczas gdy rezultaty poczynionych w tym zakresie

ustaleń i okoliczności ocenione prawidłowo, we wzajemnym ze sobą powiązaniu prowadzą do wniosku przemawiającego za koniecznością zezwolenia na zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie sędziego Sądu Rejonowego w W. S. B.”.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały poprzez zezwolenie na zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie sędziego Sądu Rejonowego w W. S. B..

Uchwałą z dnia 30 maja 2019 roku, Sąd Najwyższy, sygnatura akt I DO 38/19, zmienił zaskarżoną uchwałę w ten sposób, że zezwolił na zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie sędziego Sądu Rejonowego w W. S. B.. Kosztami postępowania odwoławczego obciążony został Skarb Państwa.

Przy doręczeniu odpisu uchwały w sprawie o sygnaturze akt I DO 38/19 Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna Wydział I poinformował uczestników postępowania o możliwości złożenia zażalenia na zapadłą uchwałę do równorzędnego składu Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Pismem z dnia 17 czerwca 2019 roku S. B. wywiódł zażalenie na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2019 roku, wnosząc o jej zmianę poprzez oddalenie zażalenia prokuratora z Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w (...) z dnia 22 lutego 2019 roku.

Odpowiedź na zażalenie złożył Prokurator delegowany do prokuratury Krajowej wnosząc o utrzymanie zaskarżonej uchwały w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie wywiedzione w niniejszej sprawie nie mogło zostać poddane merytorycznej ocenie z uwagi na jego niedopuszczalność z mocy prawa. Doprowadziło to do konieczności pozostawienia go bez rozpoznania.

Zgodnie z art. 181 zd. 1 Konstytucji RP sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego w ustawie, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani

pozbawiony wolności. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego: „immunitet sędziowski, znajdujący źródło bezpośrednio w art. 181 Konstytucji RP, a unormowany szczegółowo w art. 80 PrUSP (ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych, stanowi jeden z głównych elementów kształtujących status sędziego, będąc - obok zasady nieusuwalności i nieprzenoszalności - istotną gwarancją niezawisłości sędziowskiej” (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2016 roku, sygn. akt SNO 29/16).

Ustawodawca przewidział jednak sytuacje, w których immunitet sędziowski może zostać uchylony. Decyzję w tym przedmiocie podejmuje sąd dyscyplinarny. Ma to miejsce w drodze postępowania zainicjowanego wnioskiem o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sędziego. Procedura ta znajduje zakotwiczenie w art. 80 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych, zgodnie z którym sędzia nie może być zatrzymany ani pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego.

Sąd Najwyższy podkreśla przy tym, że postępowanie o uchylenie immunitetu sędziowskiego poprzez wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, w żadnej mierze nie rozstrzyga o jego odpowiedzialności karnej. Ma to swoje implikacje, wyrażające się w tym, że sąd dyscyplinarny rozpoznający wniosek nie musi mieć pewności, że czyn zarzucany sędziemu we wniosku został faktycznie przez niego popełniony. Oczywiście należy zaznaczyć, że zgodnie z brzmieniem art. 80 § 2c ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa.

Po względem proceduralnym, postępowanie o uchylenie immunitetu jest postępowaniem dwuinstancyjnym, co wynika ze stosowanego odpowiednio w niniejszej sprawie art. 425 § 1 kpk, zgodnie z którym od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przysługuje środek odwoławczy stronom oraz innym osobom wskazanym w przepisach ustawy. Norma ta niewątpliwie stanowi realizację konstytucyjnego standardu wyznaczającego co najmniej dwuinstancyjny model

postępowania (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP). Przyjęcie takiego rozwiązania prowadzi do oczywistego wniosku, że w przypadku rozpoznania przez sąd odwoławczy sprawy zainicjowanej wywiedzionym środkiem zaskarżenia, dalszy zwyczajny środek odwoławczy nie przysługuje. Odmienny pogląd prowadziłby do orzekania w trzech instancjach wbrew zasadzie dwuinstancyjności (art. 425 § 1 kpk). Ustawodawca potwierdził to w normie wynikającej z art. 426 § 1 kpk, która *explicite* wskazuje, że od orzeczeń sądu odwoławczego oraz od orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej. W przypadku sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego ustawodawca nie przewidział dalszego środka odwoławczego, w postaci zażalenia czy odwołania.

Ad casum w sprawie orzekały dwa organy sądowe. W pierwszej instancji Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w (...), który wydał uchwałę w tym przedmiocie w dniu 22 lutego 2019 roku. Następnie Prokurator delegowany do Prokuratury Krajowej wywiódł zażalenie od tej uchwały. Zażalenie to zostało rozpoznane w instancji odwoławczej przez Sąd Najwyższy w dniu 30 maja 2019 roku.

Nie można zatem, w świetle powyżej wskazanych okoliczności dokonać ponownej merytorycznej oceny zaskarżonej uchwały. Wprawdzie strony niniejszego postępowania zostały poinformowane o możliwości wniesienia, na zasadzie art. 426 § 2 kpk w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych zażalenia do równorzędnego składu Sądu Najwyższego, to nie wywarło ono skutków prawnych, z uwagi na to, że w analizowanej sprawie takie zażalenie nie przysługuje z mocy prawa. W myśl powołanego przepisu od postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wydanego na skutek zażalenia, a także od wydanego w toku postępowania odwoławczego postanowienia o przeprowadzeniu obserwacji, zastosowaniu środka zapobiegawczego, nałożeniu kary porządkowej, zawieszeniu postępowania oraz w przedmiocie kosztów procesu, o których po raz pierwszy orzekał sąd odwoławczy, przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego. Jeżeli zaskarżone postanowienie wydał sąd w składzie jednego sędziego, zażalenie

rozpoznaje sąd odwoławczy w składzie trzech sędziów, chyba że zażalenie dotyczy postanowienia o nałożeniu kary porządkowej lub w przedmiocie kosztów procesu. W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie orzekał w sprawie zastosowania tymczasowego aresztowania, a jedynie w przedmiocie wyrażenia zgody na jego zastosowanie, co w ocenie Sądu Najwyższego, nie wypełnia dyspozycji tegoż przepisu, który nie może być poddawany wykładni rozszerzającej. Stąd nie ma możliwości zastosowania analizowanej normy art. 426 § 1 kpk, co w konsekwencji doprowadziło do pozostawienia wywiedzionego zażalenia bez rozpoznania.

Należy także podkreślić, że zgodnie z ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwem Sądu Najwyższego, które podziela niniejszy skład: „choć błędna informacja co do prawa, trybu i terminu złożenia przysługujących środków prawnych nie może powodować konsekwencji negatywnych dla strony, to nie może też dawać stronie szczególnych uprawnień, naruszających ustalone prawem zasady postępowania. Mylne informacje organu co do nieprzysługującego stronie środka prawnego nie mogą zatem wpływać na zaistnienie rzeczywistego uprawnienia do wniesienia takiego środka” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2018 roku, VII KZ 1/18, Legalis nr 1766079).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.